

B1 - 4

Ece ÖZTAN

Yıldız Teknik Üniversitesi

İİBF Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü

“İNSANLAR HAKKINDA” DEĞİL, “İNSANLAR İÇİN SOSYOLOJİ” ya da GÜNDELİK HAYATIN SOSYAL BİLİMİN SORUNSALI YAPILMASI: BİR ALTERNATİF YÖNTEMSEL YAKLAŞIM ÜZERİNE

Bu çalışmada Dorothy Smith tarafından geliştirilen kurumsal etnografya yaklaşımının yöntemsel öneri ve teorik dayanaklarını, sosyal bilim araştırmalarındaki kimi standart pratiklerden nasıl farklılaştığını ve egemenlik ilişkilerinin gündelik hayatta ve akademideki yeniden üretimine yönelik ne gibi bir meydan okuma sunduğunu tartışacağım. Tartışmamı, bu alandaki somut araştırma deneyimleri ile örnekendirerek yürütmeyi planlıyorum.

Smith'in, sosyal süreç ve pratiklerin insanların deneyimlerini nasıl örgütlediklerini açıklamada bir yöntem ve araştırma stratejisi olarak önerisi, yerel düzlemdeki gündelik aktivitelerin yerelin ötesinde uzanan kurumsal pratiklerce nasıl şekillendirildiğini açıklamaya çalışmaktır. Bu yaklaşımın merkezi, araştırmaya başlangıç noktasının öznelin gündelik yaşam içinde konumlanmış faaliyetleri olmasıdır. Böyle bir başlangıç noktası akademik ya da egemen (rulling) söylemlerle başlayan sosyal bilim araştırmalarının standart pratiklerinden farklılaşır. Dorothy Smith “kurum”, “kurumsal” gibi kavramları “eğitim, sağlık vb. gibi farklı işlevler çevresinde örgütlenen egemenlik ilişkilerine gömülü kompleksleri tanımlamak için” kullandığını belirtmektedir (Smith 2005). Bu yaklaşımın düşünsel arka planında Marx dışında Foucault, Mead, Bakhtin gibi düşünürler ile yöntemsel stratejilerin geliştirilmesinde feminist düşünce etkili olmuştur. Smith, her ne kadar başlangıçta bu yöntemsel yaklaşımı kadınların gündelik hayatını sorunsallaştırarak geliştirdiği için “kadınlar için sosyoloji” olarak tanımlasa da araştırma alanı kuşkusuz kadınlarla sınırlı değildir. Bu yaklaşım, özellikle egemenlik/tahakküm ilişkilerine tabii çeşitli gruplar için, onların dünyalarını temel alan bir bilginin üretilmesi için kullanılmaktadır.¹ Bu türden çalışmalar birbiri ile etkileşimli etnisite, toplumsal cinsiyet, sınıf ve bir dizi iktidar ilişkisi “kompleks”ini yaşamın çeşitli alanlarında “keşfetmeyi” amaçlamaktadır. Bununla bağlantılı olarak, *kurumsal etnografya belirli bir mikro düzeye bakmakla birlikte, yerele bakmanın daha geniş sosyal ilişkilerin analizini dışlamadığını ileri sürer.* (Smith 1986:7). Bu nedenle *kurumsal etnografya geniş ve kapsamlı bir etnografik araştırma/keşif sürecini içerir.* Mikro alan, keşfe açıktır ve daha geniş, kurumsal süreçler alanına ilerleme araştırmanın başından sınırlanmaz. Başka bir ifade ile kurumsal etnografya, ana akım

¹ Kadınların yanı sıra, çalışan sınıflar, homoseksüeller, AIDS hastaları, göçmenler, sosyal görevliler vb. gibi çeşitli grupların mikro düzeydeki deneyimlerinden hareket ederek, kurumsal etnografyayı bir araştırma stratejisi olarak kullanan bazı çalışmalar şunlardır: Griffith, A. Ve D. E. Smith(1987). Constructing Cultural knowledge: Mothering as discourse. *Women and education: A Canadian Perspective*, J. Gaskell ve A. McLaren(der), 87-103. Calgary, Alberta: Detselig; M.L. Campbell(1984). *Information systems and management of hospital nursing, a study in social organization of knowledge*, PhD diss., University of Toronto, Ontario; M.L. De Vault (1991), *Feeding the Family: The social organization of caring as gendered work*. Chicago: University of Chicago Pres; T. Diamond (1992). Making grey gold: Narratives of nursing home care. Chicago: University of Chicago Pres; Karen Swift(1995). *Manufacturing badmothers: A critical perspective*. Toronto: University of Toronto Pres; S. P. Vallas ve J. Beck(1996). The transformation of work revisited: The limits of flexibility in American manufacturing. *Social Problems* 3(3): 339-61; Geoge W. Smith(1998). Policing the gay community: An inquiry into textually mediated relations. *International Journal of Sociology and the Law* 16: 163-83; D. Smith(2000). “Schooling for Inequality”, *Signs*, 25:1147-1151; Otis, E.(2001), The Reach and Limits of Asian Panethnic Identity”, *Qualitative Sociology* 24(3): 349-79; Pence(2001). Safety for battered women in a textually mediated legal system. *Studies in Cultures, Organizations and Societies* 7(2): 199-229; L. McCoy(2002). Dealing with doctors. Making care visible: Antiretroviral therapy and the health work of people living with HIV/AIDS, M. Bresalier, L. Gillis vd.(der) 1-36. Toronto Ont.: Making Care Visible Group; Mykhalovskiy, E., McCoy, L, and Bresalier, M. (2004). Compliance/Adherence, HIV/AIDS and the critique of medical power. *Social Theory and Health* . 2(4):315-340.

sosyolojinin genelde yaptığı gibi bir problemi teorik olarak formüle ederek işe başlamaz. Smith, sosyolojik araştırmaların bir çoğunda teorik olarak bir problem formüle etme işinin genellikle oldukça biçimsel bir süreç olarak işlediğini ve kimi zaman bir monologa dönüştüğünü ileri sürmektedir (Smith 2005: 50, 206-7). Kuşkusuz kurumsal etnografya teoriziz ilerlemez ve kuşkusuz ön kavramsallaştırmalardan, verilerin toplanması ve analiz edilmesinde belli kavramsallaştırmaları kullanmaktan kaçınmaz, ancak araştırma, kavramları araştırmacının dahil olduğu gerçekliklerin (actualities) kontrolüne maruz bırakır. Araştırmanın yönü rastlantısal değildir. Her bir sonraki adım keşfedilmiş olanlardan inşa edilir ve kurumsal rejimin daha geniş boyutlarına doğru ilerler. Bu nedenle, Smith'in sosyal olanı zaman ve mekan boyutunda örgütleyen çok boyutlu ve birbirinin içine geçmiş karmaşık kurumsal süreçler ve bu süreçlerin içine gömülü iktidar ilişkilerini, bu ilişkilere konu olan bireylerin yaşam deneyimleri aracılığıyla "keşfine" dayanan yaklaşımı küreselleşmeyi anlamak için sosyolojik- ve de yönemsel- bir yanıt olarak değerlendirilmektedir. Ne var ki bu yaklaşımın kullanılması özellikle kurumsallaşmış akademik pratikler karşısında araştırmacıyı güç bir durumda bırakabilmektedir.

Anahtar Sözcükler: *Kurumsal etnografya, sosyal bilimlerde yöntem; iktidar ilişkileri, kurumsal akademik pratikler; gündelik yaşam; sorunsal.*

Geçici Kaynakça:

- Campbell, Marie L. (1998) "Institutional Ethnography and Experience as Data", *Qualitative Sociology* 21(1), (p. 55-73).
- Campbell, Marie L.(2003), "Dorothy Smith and Knowing the World We Live", *Journal of Sociology and Social Welfare* 30(1) (p. 3-22)
- Campbell, M.L. and Gregor, F. (2004), "Mapping social relations: A primer in doing institutional - Ethnography (Book Review)", *Health: An Interdisciplinary Journal for the Social Study of Health, Illness and Medicine*, 8 (1), p. 129-136.
- Castells, Manuel(2000), *The Rise of Network Society*, Blackwell Publications.
- Connell, R.W. (2000), "New directions in theory and research", s.15-35, *The Man and the Boys* içinde, Sydney: Allen and Unwin.
- DeVault, Marjorie L. and Liza McCoy. 2002. "Institutional Ethnography: Using Interviews to Investigate Ruling Relations." Pp. 751-776 in Jaber F. Gubrium and James A. Holstein (eds.), *Handbook of Interview Research: Context and Method*. Sage.
- Giddens, A. (1981), "Agency, Institution and time-space analysis", K. Knorr-Cetina and A. V. Cicourel (der), *Advances in social theory and methodology. Toward an integration of micro and macro-sociologies* içinde, Boston, London and Henley: Routledge & Kegan Paul.
- Giddens, A. (1976) *New Rules of Sociological Method*. London: Hutchinson.
- Glenn, E.N.(1998), "Gender, Race and Class.Bridging the language-structure divide", *Social Science History* 22(1), 29-38.
- Glenn, Evelyn Nakano. (1985). "Racial Ethnic Women's Labor: The Intersection of Race, Gender and Class Oppression," *Review of Radical Political Economics*. 17 (3), pp. 86-108.
- Grahame, Kamini, Maraj(2003), " 'For the Family': Asian immigrant women's triple day", *Journal of Sociology and Social Welfare*, 30(1), 65-90.
- Grahame, Peter, R. (1998), "Ethnography, Institutions, and the Problematic of the Everyday World", *Human Studies* 21 (p. 347-360)
- Ng, Roxanna (1981). "Constituting Ethnic Phenomenon: An Account from the Perspective of Immigrant Women". *Canadian-Ethnic-Studies / Etudes-Ethniques-au-Canada* 13(1), 97-108.
- Ng, Roxana (1996): *The Politics of Community Services: Immigrant Women, Class and State*. Fernwood Publishing, Halifax, Nova Scotia.
- Smith, Dorothy E.(1989) *Texts, Facts and Femininity: Exploring the Relations of Ruling*. Routledge: New York.
- Smith, Dorothy E. (1988), *The Everyday World As Problematic: A Feminist Sociology*, Milton Keynes: Open University Press.

- Smith, Dorothy E.(1999), Telling the truth after postmodernism. *Writing the social: Critique, theory, and investigations*, D. E. Smith (der). Toronto: University of Toronto Press.
- Smith Dorothy E. (2004), *Institutional Ethnography – Towards a Productive Sociology: An Interview with Dorothy E. Smith* – By Karin Widerberg, PhD, Prof. Dep of Sociology and Human Geography, University of Oslo.
(<http://www.uio.no/studier/emner/sv/iss/SOS4000/v06/forelesningsnotater/Karin%20Widerberg%20intervju%20med%20Dorothy%20Smith.doc>)
- Smith, Dorothy, E.(2004). "Ideology, science, and social relations: A reinterpretation of Marx's epistemology. *European Journal of Social Theory* 7 (1): 455-62
- Smith, Dorothy E.(2005) *Institutional Ethnography. A sociology for People*. NY: Altamira.